

ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

Index

Εισαγωγή

1. Κατανοώντας την πολυπλοκότητα της σχολικής βίας
2. Γνωρίζοντας τις καλύτερες πρακτικές και πρακτικές βασισμένες στην απόδειξη
3. Ερευνώντας την κατάσταση του σχολείου
4. Αντίληψη της αρχικής κατάστασης από την προοπτική διαφορετικών σχολείων
5. Δίνοντας προτεραιότητα στις προληπτικές γραμμές δράσεις
6. Καθιερώνοντας προγράμματα για μαθητές που βρίσκονται σε κίνδυνο
7. Εφαρμόζοντας προγράμματα άμεσης επέμβασης
8. Σχεδιάζοντας ή επιλέγοντας πρωτόκολλα δράσης
9. Αξιολογώντας την διαδικασία και το αποτέλεσμα και καθιερώνοντας προτάσεις βελτίωσης
10. Δημοσιεύοντας και διαδίδοντας την εμπειρία

Εισαγωγή

Η πρόωρη σχολική εγκατάλειψη μπορεί να είναι προϊόν σχολικής βίας, είτε αυτή αναφέρεται στους θύτες είτε αναφέρεται στα θύματα. Μ'αυτή την έννοια, η εμπειρική έρευνα και οι καλύτερες πρακτικές έχουν δείξει ότι η πιο κατάλληλη γραμμή δράσης κατά της σχολικής βίας είναι η υιοθέτηση μιας προοπτικής η οποία θα επικεντρώνει στην ολιστική προσέγγιση της πολιτικής. Άρα, ενώ είναι φανερό ότι οι δάσκαλοι θα πρέπει να δρουν σε κάθε περιστατικό σχολικής βίας, είναι επίσης φανερό ότι θα πρέπει να προλαμβάνουν τέτοιου είδους περιστατικά, ακόμα και όταν ένα τέτοιο περιστατικό, αρχικά, δεν έχει εμφανίσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Οι δάσκαλοι έχουν μια μεγάλη ευκαιρία να προλάβουν και να μειώσουν τη σχολική βία. Για το λόγο αυτό τα καθήκοντά τους θα πρέπει να περιστρέφονται γύρω από την πρόληψη της βίας, τη δράση τους για τα άτομα σε κίνδυνο και την επέμβαση για τους σιωπηλούς μαθητές. Όλες αυτές οι δράσεις πρέπει να εκτελούνται με την υιοθέτηση-όσο το δυνατόν περισσότερο- των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των σχολείων και αν είναι δυνατόν με το καλύτερο επίπεδο ποιότητας. Για να επιτύχουμε τους στόχους μας προτείνουμε τις παρακάτω φάσεις:

Κατανόώντας την πολυπλοκότητα της σχολικής βίας

Είναι σημαντικό να κατανοήσουν οι δάσκαλοι τις έννοιες κλειδιά της σχολικής βίας, ώστε να είναι σε θέση να τη διαχωρίσουν από άλλα συμπεριφορικά προβλήματα. Η σχολική βία είναι ένα πρόβλημα ψυχοκοινωνικής φύσης και διατηρείται εξαιτίας δύο κανόνων: ο κανόνας της κυριαρχίας-υποβολής και ο κανόνας της σιωπής. Η σιωπή είναι ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα στις σχέσεις των συνομηλίκων, καθώς μεταξύ τους είναι κοινά αποδεκτό ότι, ότι και να συμβεί μεταξύ τους παραμένει και μεταξύ τους. Πραγματικά δεν είναι σύνηθες οι μαθητές να ενημερώνουν τους ενήλικες για επεισόδια σχολικής βίας και όποιος το κάνει, θεωρείται από τους συνομηλίκους προδότης. Επιπροσθέτως, τα τελευταία χρόνια έχει εμφανιστεί μια νέα μορφή βίας λόγω της χρήσης των νέων τεχνολογιών και των εικονικών κοινωνικών δικτύων. Επομένως, πριν δράσουμε κατά της σχολικής βίας θα πρέπει να καταλάβουμε:

- Τα χαρακτηριστικά του φαινομένου
- Τους ρόλους που ενυπάρχουν
- Οι κανόνες που το διευκολύνουν και το συντηρούν
- Τις άμεσες και έμμεσες μορφές που μπορεί να υιοθετήσει

Ιστοσελίδες

- [Olweus Bullying Prevention Program](#)
Ο Olweus ήταν ο πρώτος ερευνητής που μελέτησε τη σχολική βία και σχεδίασε ένα πρόγραμμα επέμβασης για να την αντιμετωπίσει. Στην ιστοσελίδα μπορείτε να βρείτε τις πιο σχετικές πτυχές του φαινομένου.
- [Success Story](#)
Σ'αυτή την ιστοσελίδα μπορείτε να βρείτε ιστορίες επιτυχίας που αφορούν την ανατροπή της σχολικής βίας.

PN: 531028-LLP-1-2012-1-IT-KA4-KA4MP

Γνωρίζοντας τις καλύτερες πρακτικές και πρακτικές βασισμένες στην απόδειξη

Είναι σημαντικό για τους δασκάλους να γνωρίζουν ποιες πρωτοβουλίες είναι επιτυχημένες και ποιες όχι, ώστε να μην ξεκινά η δουλειά τους από το μηδέν και να έχουν την ευκαιρία να βελτιστοποιούν πηγές και προηγούμενες προσπάθειες. Μόλις οι δάσκαλοι είναι ενήμεροι για το πρόβλημα και την πολυπλοκότητά του, αισθάνονται τον επείγον χαρακτήρα του και ενεργούν ταχέως. Παρ'όλα αυτά, αυτό θα μπορούσε να είναι λάθος και αχρεία σπατάλη ενέργειας και πηγών. Αυτός είναι και ο λόγος που το πρώτο βήμα αφιερώνεται στο να γίνουν γνωστά όλα αυτά που έχουν γίνει μέχρι τώρα σε άλλα σχολεία σχετικά με το εξεταζόμενο ζήτημα και αν αυτά θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα για τους υπόλοιπους. Γι'αυτό είναι σημαντικό να διακρίνουμε αν οι πηγές, προγράμματα ή υλικά είναι χρήσιμα ή όχι ή αλλιώς αυτό που είναι γνωστό και ως πρακτικές βασισμένες στην απόδειξη: πηγές, προγράμματα ή υλικά τα οποία έχουν αυστηρότατα δοκιμαστεί και έχουν δεχθεί θετική κριτική. Θα λαμβάνεται υπόψη και ο στόχος που είχε καθοριστεί να επιτύχουν.

Ιστοσελίδες

- [Best Practices](#)
“Οδηγός πηγών για την πρόληψη της σχολικής βίας” είναι μέρος το γενικού οδηγού για την πρόληψη της βίας και εκδόθηκε από την Πρωτοβουλία για την Πρόληψη της Βίας (Bullying Prevention Initiative) (BPI).
- [Training Source](#)
Αυτό το εγχειρίδιο που παράχθηκε στα πλαίσια του Cyberbullying project in Europe είναι μια καλή πηγή για τους δασκάλους.

Ερευνώντας την κατάσταση του σχολείου

Παρά το γεγονός ότι η βία είναι παρούσα σε όλα τα σχολεία, είναι απαραίτητο κάθε ομάδα δασκάλων να ελέγχει το επίπεδο επικράτησης της βίας στο δικό τους σχολείο. Γι'αυτό το λόγο είναι απαραίτητο να έχουν επικυρωμένα μέσα και να επιλέγουν αυτά με τις πιο σχετικές πληροφορίες για το πλάνο δράσης μας. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν είναι:

- Να επιλέγετε τα μέσα ή την ομάδα μέσων που θα υιοθετήσετε.
- Να αποφασίζετε για τις ομάδες στόχους στις οποίες θα εφαρμοστούν: άτομα, δάσκαλοι και οικογένειες
- Να σχεδιάζετε τους όρους της συλλογής δεδομένων : είτε ατομικά είτε συλλογικά και είτε ονομαστικά είτε όχι.
- Να κωδικοποιείτε και να συνθέτετε τις πληροφορίες που παρέχονται από διαφορετικούς πληροφοριοδότες.

Ιστοσελίδες

- [Investigating and Resolving Bullying in School Further steps for teachers](#)
Το πρόγραμμα Cool School αναπτύχθηκε από την North Eastern Health Board's Child Psychiatry Service (Ireland). Μπορείτε να βρείτε στρατηγικές για τη διερεύνηση της σχολικής βίας.
- [Training Sources](#)
Η ιστοσελίδα με το όνομα Stop Bullying έχει πολλές πηγές που αναφέρονται στη μείωση της σχολικής βίας, της βίας στο διαδίκτυο και στην παρενόχληση και έχει αποδέκτες διαφορετικά κοινά αλλά κυρίως τους δασκάλους.

Αντίληψη της αρχικής κατάστασης από την προοπτική διαφορετικών σχολείων

Μόλις οι πληροφορίες για τις αντιλήψεις των μαθητών, των δασκάλων και των οικογενειών έχουν συλλεχθεί, τα αποτελέσματα των αντιλήψεων όλων των ομάδων θα πρέπει να παρουσιάζονται σ'αυτές, ώστε να είναι ενήμεροι ότι δεν αντιλαμβάνονται όλοι τη σχολική βία με τον ίδιο τρόπο. Αυτή είναι μια σημαντική φάση για κάθε ομάδα –κυρίως για τις οικογένειες και τους δασκάλους – καθώς θα πρέπει να γνωρίζουν συνολικά τις αντιλήψεις γύρω από το ζήτημα της σχολικής βίας και της διαδικτυακής βίας. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αντιλήψεις είναι βαθύτερες ανάμεσα στους μαθητές παρά στους ενήλικες, αν οι τελευταίοι δεν αφουγκραστούν την ύπαρξη του φαινομένου, θα είναι λιγότερο ευαίσθητοι στο να αναλάβουν δράση. Με μια σύντομη περίληψη τα παρακάτω βήματα θα πρέπει να αξιολογηθούν:

- Συνάντηση με ομάδα δασκάλων και να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα της τρίτης φάσης και να ερμηνεύσετε τις αιτίες ή τους παράγοντες που διευκολύνουν την ύπαρξη του φαινομένου.
- Να κάνετε φροντηστήρια στις τάξεις με όλα τα άτομα, ώστε να ολοκληρώσουν την ερμηνεία των αποτελεσμάτων και να ορίσουν τους λόγους για την ύπαρξη του φαινομένου.
- Να ενημερώσετε και να ευαισθητοποιήσετε τις οικογένειες καθιστώντας τις ικανές να συνεισφέρουν στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων και των προσδιορισμό των παραγόντων κινδύνου.

Ιστοσελίδες

- [A comparison of perceptions of students, parents and school Personnel regarding bullying behavior](#)
Ένα παράδειγμα για το πόσο κοινές και πόσο διαφορετικές μπορεί να είναι οι αντιλήψεις των ατόμων.
- [Training Sources](#)
Η ιστοσελίδα Stop Bullying είναι επίσης χρήσιμη σ'αυτό το βήμα

Δίνοντας προτεραιότητα στις προληπτικές γραμμές δράσεις

Μόλις η εκπαιδευτική κοινότητα είναι ενήμερη για το πρόβλημα, και κυρίως οι δάσκαλοι, θα αποφασιστεί ποιες πτυχές θα εξεταστούν άμεσα και ποιες μπορούν να εξεταστούν μακροπρόθεσμα. Από αυτή την άποψη, είναι σημαντικό να ξεκινήσουμε με την αναφορά των αποτελεσμάτων που αποκτήθηκαν σε προηγούμενη φάση και να αρχίσουμε με αυτές τις πτυχές τις οποίες η πλειοψηφία των των ομάδων θεωρεί απαραίτητη και σταδιακά να ενσωματώνουμε και άλλες γραμμές δράσης οι οποίες είναι επίσης σημαντικές. Επομένως,

- Εισάγετε δράσεις και δραστηριότητες που αφορούν τις πτυχές του ζητήματος και έχουν συμφωνηθεί από τις διάφορες ομάδες που εμπλέκονται. Για παράδειγμα, η βελτίωση της πειθαρχίας.
- Συμπεριλάβετε προοδευτικά και άλλες γραμμές δράσεις όπως συναισθηματική, κοινωνικο-ηθική εκπαίδευση.

Διαδικτυακά εγχειρίδια

- [European Strategy to Prevent and Tackle School Bullying](#)
Αυτή η αναφορά παρουσιάζει τον καλύτερο τρόπο να αντιμετωπίσουμε τη σχολική βία, αφού αναλύσει την κατάσταση σε 8 χώρες. Αυτή η αναφορά αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του πρότζεκτ "I am Not Scared".
- [Taking action against cyberbullying](#)
Είναι ένα εγχειρίδιο εξάσκησης για το ζήτημα της σχολικής βίας και της βίας στο διαδίκτυο. Το εγχειρίδιο αναπτύχθηκε στα πλαίσια του πρότζεκτ CyberTraining.

Καθιερώνοντας προγράμματα για μαθητές που βρίσκονται σε κίνδυνο

Εκτός από την προληπτική δράση, είναι απαραίτητο να εφαρμόζονται προγράμματα για μαθητές οι οποίοι δεν είναι άμεσα εμπλεκόμενοι σε επεισόδια σχολικής βίας αλλά υπάρχει ο κίνδυνος να εμπλακούν. Σύμφωνα μ'αυτό, είναι απαραίτητο να έχετε έτοιμα προγράμματα ή δραστηριότητες που στοχεύουν σε ανθρώπους που εξαιτίας της συμπεριφοράς τους και τις προσωπικές περιστάσεις, μπορεί να βρίσκονται σε κίνδυνο να εμπλακούν σε περιστατικά βίας ή διαδικτυακής βίας είτε ως θύματα είτε ως θύτες. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν είναι:

- Να προσδιορίσετε ένα αγόρι ή ένα κορίτσι σε κίνδυνο
- Να προσδιορίσετε τους λόγους για τους οποίους είναι σε κίνδυνο
- Να ψάξετε για το κατάλληλο πρόγραμμα ή δράση και το δάσκαλο ο οποίος θα το αναπτύξει.
- Να αναπτύξετε ένα πρόγραμμα με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης ώστε να αποφύγετε την μονιμότητά του.

Ιστοσελίδες

- [Who is at risk](#)
Stopbullying.gov είναι μια ιστοσελίδα που ασχολείται με το ζήτημα της σχολικής βίας. Υπάρχει ένα μέρος αφιερωμένο στους μαθητές σε κίνδυνο.
- [Many hands make light work](#)
Παράδειγμα επιτυχημένης λύσης για επεισόδιο διαδικτυακής βίας.

● [Cyberbullying and School Success](#)

Μια δημοσίευση από τη διαδικτυακή πύλη του School Safety Net που αναφέρεται στη σχέση μεταξύ της διαδικτυακής βίας και επιτυχημένου σχολικού προφίλ.

Εφαρμόζοντας προγράμματα άμεσης επέμβασης

Παρά το γεγονός ότι οι γενικές επιδόσεις των δασκάλων πρέπει να είναι προληπτικές, το σχολείο στο σύνολό του πρέπει να είναι προετοιμασμένο να αντιμετωπίσει δυνητικά προβλήματα σχολικής βίας. Επεμβάσεις θα χρειαστούν τόσο για τους θύτες όσο και για τα θύματα. Γι' αυτό το σκοπό, οι δάσκαλοι συμβουλευονται να έχουν επαρκή γνώση των προγραμμάτων που έχουν σχεδιαστεί γι' αυτού του είδους τα άτομα καθώς όσο νωρίτερα το πρόβλημα γίνεται αντιληπτό τόσο πιο σύντομα αναλαμβάνουν δράση. Τα βήματα που θα πρέπει να ακολουθηθούν είναι:

Να σχεδιάσετε μια τράπεζα πληροφοριών σχετικά με τη δράση των ατόμων που είναι άμεσα εμπλεκόμενα: θύματα και θύτες

- Να προσδιορίσετε ένα αγόρι ή ένα κορίτσι που εμπλέκεται
- Να προσδιορίσετε τους λόγους της εμπλοκής
- Να ψάξετε για το πιο κατάλληλο πρόγραμμα ή δράση και τον δάσκαλο που θα το αναπτύξει
- Να αναπτύξετε το πρόγραμμα με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης ώστε να αποφύγετε την μονιμότητά του.

Διαδικτυακή δημοσίευση

● [How the Method of Shared Concern works](#)

Μια σύνθεση του καθηγητή Rygby για να βοηθήσει την ανάπτυξη του προγράμματος Shared Concern developed by Pikas.

Σχεδιάζοντας ή επιλέγοντας πρωτόκολλα δράσης

Για να καθιερώσετε πρωτόκολλα δράσεων είναι απαραίτητο να ξεκαθαρίσετε τις ευθύνες του κάθε παιδαγωγού και τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση βίας. Παρόλο που δεν είναι συνηθισμένο σε ορισμένα μέρη η εκπαιδευτική διοίκηση να παρέχει συγκεκριμένο πρωτόκολλο, είναι σημαντικό για τους δασκάλους να είναι ενήμεροι γι' αυτό. Παρ' όλ' αυτά, όπου αυτό το πρωτόκολλο δεν παρέχεται, είναι σημαντικό οι δάσκαλοι να ανακάμπτουν και να ανιχνεύουν τα γεγονότα βίας. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν :

- Να εξεταστεί η προοπτική ύπαρξης πρωτοκόλλου για τη σχολική βία στην περιοχή
- Σε περίπτωση ύπαρξής του, αναλύστε το και κάντε γνωστό μεταξύ των δασκάλων. Οι προσομιώσεις προτείνονται ξεκάθαρα.
- Σε περίπτωση που δεν υπάρχει τέτοιο πρωτόκολλο, ψάξτε για υπάρχοντα πρωτόκολλα, επιλέξτε ένα που κατά την κρίση σας είναι το πιο κατάλληλο, ή σχεδιάστε από μόνοι σας ένα βασισμένο στα υπάρχοντα. Αναλύστε το οριστικό πρωτόκολλο και κάντε το γνωστό ανάμεσα σε όλους τους δασκάλους. Σ' αυτή την περίπτωση προτείνεται επίσης η προσομοίωση.

Διαδικτυακή δημοσίευση

- [Model Protocol for Bullying in DuPage County Schools](#)
Χρήσιμη πηγή για να σχεδιάσετε το δικό σας πρωτόκολλο.

Αξιολογώντας την διαδικασία και το αποτέλεσμα και καθιερώνοντας προτάσεις βελτίωσης

Πρόληψη και επέμβαση είναι πολύ σημαντικές αλλά είναι απαραίτητο να αξιολογούνται ώστε να προσφέρουν δείκτες της αποτελεσματικότητάς τους και να βρίσκουν τα κλειδιά για βελτίωση. Είναι ουσιαστικό οι δάσκαλοι να σχεδιάζω το πλάνο αξιολόγησης των πράξεων για να εξακριβώσουν αν έχουν επιτύχει τους στόχους τους οποίους έχουν προηγουμένως θέσει όσον αφορά τη γραμμή επέμβασης, τη δράση με άτομα σε κίνδυνο ή με άτομα που εμπλέκονται σε επεισόδια βίας (θύτες ή θύματα). Παρόλο που η αξιολόγηση εκτελείται στο τέλος της διαδικασίας, θα πρέπει να σχεδιάζεται από την αρχή. Ακολουθώντας τις αρχές των αποδεδειγμένων πρακτικών, είναι επιθυμητό η αξιολόγηση να γίνεται με επικυρωμένα μέσα και πριν την ανάπτυξη της επέμβασης, ανάμεσα επίσης σε άτομα που θα αναπτύξουν την επέμβαση (πειραματική ομάδα) και ανάμεσα σε άτομα που δεν θα αναπτύξουν την επέμβαση (ομάδα ελέγχου). Τέλος, αν και δεν είναι πάντα πιθανό για τους δασκάλους, τα μέσα θα πρέπει να επικυρώνονται και μετά την επέμβαση. Ο λόγος αυτής της δράσης είναι για να καθοριστούν οι αλλαγές που επέρχονται εξαιτίας του προγράμματος επέμβασης. Σε περίπτωση που δεν είναι εύκολο αυτό να συμβεί, θα ήταν σημαντικό να έχετε μια οποιαδήποτε φόρμα αξιολόγησης από τους δασκάλους και τα άτομα που εμπλέκονται. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν είναι:

- Εκτιμήστε το κατορθωτό του πειραματικού σχεδιασμού της αξιολόγησης.
- Διαλέξτε, πριν την ανάπτυξη της επέμβασης, τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν.
- Ορίστε τις ομάδες στόχους στους οποίους θα εφαρμοστούν: μαθητές, δάσκαλοι και οικογένειες .
- Σχεδιάστε τις συνθήκες της συλλογής δεδομένων: είτε ατομικά είτε συλλογικά, ονομαστικά ή όχι
- Κωδικοποιήστε και συνθέστε τις πληροφορίες που παρέχονται από διάφορους πληροφοριοδότες και κάνετε σύγκριση με προηγούμενα αποτελέσματα και με την ομάδα ελέγχου(σε περίπτωση που τα έχετε)
- Αναλύστε τα αποτελέσματα για να βελτιώσετε την επέμβαση σε μελλοντικές δράσεις .

Διαδικτυακή δημοσίευση

[What Works for Bullying Programs](#)

Μια σύντομη έρευνα που δημοσιεύτηκε το 2013 και στη οποία η προσοχή επικεντρώνεται στα μαθήματα από πειραματικές αξιολογήσεις των προγραμμάτων επέμβασης.

Δημοσιεύοντας και διαδίδοντας την εμπειρία

Κάθε πρωτοβουλία είναι πιθανό να αποτελέσει χρήσιμη πηγή για άλλους δασκάλους. Παρ'όλ'αυτά, σε πολλές περιπτώσεις οι καλές πρακτικές χάνονται στη λήθη ή παραμένουν ανέκδοτες. Είναι γι'αυτό σημαντικό, όλες οι εμπειρίες να λέγονται και να δημοσιεύονται για το καλό των άλλων συναδέλφων. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν είναι:

- Να καταγράφονται- γραπτώς- όλες οι αποφάσεις που παίρνονται για την ανάπτυξη του προγράμματος και οι λόγοι για τους οποίους παίρνονται αυτές οι αποφάσεις.
- Να ψάχετε για δυνητικούς αναγνώστες οι οποίοι μπορεί να ενδιαφέρονται για την εμπειρία.
- Βρείτε ένα περιοδικό ή μια ιστοσελίδα που θα σας επιτρέψει να δημοσιεύσετε την εμπειρία και οποία θα έχει ευρύ δυνητικό αναγνωστικό κοινό.
- Να συγγράψετε ένα μνημόνιο σχετικά με τα δεδομένα του περιοδικού ή της ιστοσελίδας .

Συνιστάται επίσης να δημοσιεύετε τα υλικά και τα βίντεο που χρησιμοποιείτε κατά τη διάρκεια του προγράμματος, ώστε να είναι διαθέσιμα για τους άλλους δασκάλους. Από αυτή τη άποψη, είναι σημαντικό οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα με τη συμμετοχή μαθητών , να έχετε την άδεια των γονέων τους για την δημοσίευση αυτού του υλικού.